

Євсєєв Данило Ігорович – здобувач

Науково-дослідного інституту публічного права

м. Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-3281-2335>

danyloyevsieievphd@outlook.com

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2024.1-2/195-204>

Історія оподаткування гравального бізнесу в Україні

Україна в 2020 році дозволила гравальний бізнес, але при цьому не змінила підходи до його оподаткування. Як наслідок, доволі великий та потенційний ринок гравального бізнесу платив доволі невеликі відрахування податків до бюджету. За 2021 рік організатори азартних ігор сплатили 204,8 млн. грн податків, за 2022 рік – 730,9 млн. грн. За весь 2023 рік ринок гравального бізнесу сплатив 10,4 млрд. грн податків, що у 14 разів більше, ніж за 2022 рік. Це свідчить про те, що існуюча модель оподаткування не є ефективною, а отже вимагає зміни підходів, проте нові рішення не можуть бути ефективними без вивчення історії оподаткування цієї галузі, що допоможе уникнути тих самих помилок. **Метою статті** є дослідження генезису оподаткування ринку гравального бізнесу в Україні, починаючи з моменту здобуття нею незалежності і до сьогодні. Автором виділено такі етапи зміни моделей оподаткування гравального бізнесу: 1) з моменту здобуття Україною незалежності і до 2009 року (заборона гравального бізнесу); 2) з 2011 до 2020 з дати набрання чинності Податковим кодексом України до моменту дозволу гравального бізнесу; 3) з 2020 і до сьогодні – тенденції зміни підходів до оподаткування після дозволу гравального бізнесу. Доведено, що етапи оподаткування гравального бізнесу не залежать від етапів його державного регулювання. На першому етапі, починаючи з 90-х років XX століття Україна встановлювала дуже високі ставки податків для гравального бізнесу, проте інструментів для ефективного адміністрування таких податків не впроваджувала, а тому весь ринок знаходився в тіні і держава не отримувала надходжень до бюджету. Починаючи з 2000-х років відбувались певні зміни податкового законодавства: ставки податку знижувались та встановлювались посилені вимоги до обліку та звітності, що разом з впровадженням патентування галузі дозволило покращити ситуацію з адмініструванням податків. Проте в 2009 році гравальний бізнес став забороненим кримінально караними діями, тоді як зміни в законодавстві щодо його оподаткування не вносились. Більше того, прийнятий в 2010 році Податковий кодекс встановлював вимоги до оподаткування гравального бізнесу, який, на той час, був злочином. З 2020 року гравальний бізнес в Україні легалізовано на рівні закону, тоді ж було встановлено найвищі в Європі ставки плати за ліцензії на організацію і проведення різних видів азартних ігор, проте встановлені в Податковому кодексі ставки податку змінено не було, що не сприяло ефективному адмініструванню податків. Наразі ведуться дискусії щодо варіантів зміни моделі оподаткування, але всі визнають важливість такої зміни. Доволі складним питанням залишається лише ставка податку, але й модель адміністрування податків з вигравів. Всі ці питання потребують глибоких наукових осмислень, вивчення зарубіжного досвіду. Саме ці проблеми і мають бути перспективою подальших наукових досліджень, в яких, спираючись на історію оподаткування гравального бізнесу в Україні та порівнюючи систему оподаткування із надходженнями до бюджету, можна буде оцінити позитиви та недоліки кожної з них і напрацювати такі пропозиції, які б дозволили впровадити позитивні зміни, натомість усунувши прогалини в податковому законодавстві.

Ключові слова: гравальний бізнес, азартна гра, оподаткування, адміністрування податків, платник податку, податковий орган

Вступ

Питанням правового регулювання грального бізнесу присвячено досить багато уваги у вітчизняній правовій доктрині. Проте в основному роботи присвячені питанням форм та методів державного регулювання, контролю та нагляду за ринком грального бізнесу, вивчення зарубіжного досвіду державного регулювання цього ринку, захисту гравців від ігрової залежності.

Питанню оподаткування грального бізнесу, оцінки впливу зміни певних ставок та особливостей адміністрування податків з ринку грального бізнесу на легальних ринок грального бізнесу, надходження до бюджету та ступеня тінізації ринку залигались поза увагою вітчизняних вчених.

Як показує свіжа статистика за 2021 рік організатори азартних ігор сплатили 204,8 млн. грн податків, за 2022 рік – 730,9 млн. грн, тоді як після активізації роботи тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України за січень-жовтень 2023 року податкові надходження від грального бізнесу склали 7,35 млрд. грн. Це в 10 разів більше від повного 2022 року та в 37 разів більше від 2021 року (Євсєєв, 2023, с. 235). За весь 2023 рік ринок грального бізнесу сплатив 10,4 млрд. грн податків, що у 14 разів більше, ніж за 2022 рік.

Такі дані свідчать про те, що ринок грального бізнесу знаходиться в тіні і є проблеми з адмініструванням податків, що пов'язано не лише з діяльністю ДПС як органу адміністрування податків, але й зі ставками податку. Тому дуже важливо простежити історію оподаткування ринку грального бізнесу в Україні, що дозволить нам наблизитись до розуміння проблем з оподаткуванням та адмініструванням податків від діяльності з організації та проведення азартних ігор.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Окремі питання оподаткування та адміністрування податків від грального

бізнесу в Україні в умовах воєнного стану розглядалися в роботах таких вчених: В.В. Бурдоля, Д.О. Гетманцева, Н.В. Грабовської, І.В. Ксьонжика, П.П. Латковського, О.М. Лутак, Г.В. Мацькова, М.А. Погорецького, М.О. Слатвінської, І.В. Стояненко, З.М. Топорецької, та інших вчених. Проте комплексно питання історії (генезису правових підстав) оподаткування та адміністрування ринку грального бізнесу в Україні не були досліджені.

Мета і завдання дослідження

Метою цієї статті є дослідження генезису оподаткування ринку грального бізнесу в Україні, починаючи з моменту здобуття нею незалежності і до сьогодні.

Для досягнення визначеної мети поставлено такі завдання:

1) дослідити оподаткування ринку грального бізнесу в Україні з моменту здобуття нею незалежності до 2009 року (заборона грального бізнесу);

2) проаналізувати модель оподаткування ринку грального бізнесу, яка закладена в Податковому кодексі України (набрав чинності з 1 січня 2011 року);

3) виокремити тенденції зміни моделі оподаткування ринку грального бізнесу після його легалізації (з 2020 року).

Матеріали та методи

Для досягнення поставленої мети дослідження та з урахуванням предмету і завдань дослідження автором застосовано загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання. Автором широко використовувались загальні емпіричні методи наукового дослідження: опис, вимірювання, порівняння, спостереження для дослідження та аналізу правових норм в різні періоди. Методи логіки: аналіз синтез, індукція, дедукція використовувались для групування правових норм за певними спільними ознаками та виокремлення певних періодів правового регулювання, а також для формулювання висновків.

Порівняльно-правовий метод використовувався для порівняння норм законодавчих актів України в різні періоди

її розвиток, а формально-юридичний метод дозволив проаналізувати внутрішню будову та категорії правових норм різних актів, якими встановлювались вимоги до оподаткування та адміністрування грального бізнесу. Метод узагальнення застосовувався автором для виокремлення етапів зміни моделей оподаткування грального бізнесу та для формування висновків наукового дослідження.

Виклад основного матеріалу

Україна в процесі свого розвитку змінювала підходи як до правого регулювання ринку грального бізнесу в цілому, так і до моделей його оподаткування. При цьому, періодизація зміни підходів до оподаткування цього ринку нерозривно пов'язана з періодизацією публічного управління цим ринком, хоча і не відповідає чітко цим періодам. Так, З.М. Топорецька виділяє такі періоди публічного управління ринком грального бізнесу: 1. Вседозволеність грального бізнесу (з 1990 до 1998 р.); 2. Ліцензування та патентування грального бізнесу (1998–2009 рр.); 3. Заборона грального бізнесу (2009–2020 рр.); 4. Легалізація грального бізнесу (2020 р. і по теперішній час) (Топорецька, 2022, с. 60), проте оподаткування ринку грального бізнесу не залежало прямо від цих етапів.

16 липня 1990 року Верховною Радою Української РСР була прийнята Декларація про державний суверенітет України. Акт проголошення незалежності України було схвалено 24 серпня 1991 року та підтверджено на референдумі 1 грудня 1991 року, з того часу Україна почала формувати своє законодавство, хоча все ще послуговувалась актами УРСР.

Закон УРСР «Про систему оподаткування» від 25.06.1991 року визначав види податків та засади їх справляння. Стаття 12 передбачала, що об'єктом оподаткування податком на доходи є доходи, одержані від казино, відеосалонів (відеопоказу), експлуатації гральних автоматів з грошовим виграшем, а також від проведення масових концертно-видовищних заходів на відкритих майданчиках, стаді-

онах, у палацах спорту, інших приміщеннях (Закон № 1251, 1991). Відповідно ч. 4 ст. 4 до Закону України «Про оподаткування доходів підприємств і організацій» від 21 лютого 1992 року № 2146-ХІІ доходи (включаючи доходи від оренди та інших видів використання) від казино, відеосалонів, відеопоказу (незалежно від способу показу), прокату відео і аудіокасет і запису на них, гральних автоматів з грошовим виграшем, а також доходи від проведення масових концертно-видовищних заходів на відкритих майданчиках, стадіонах, у палацах спорту, інших приміщеннях, кількість місць в яких перевищує дві тисячі, підлягають оподаткуванню за ставкою 70 процентів (Закон № 2146, 1992). Об'єктом оподаткування була не виручка, а валовий дохід підприємства, тобто зменшений на суму витрат по цих операціях. Закон в цілому з продовженням на кожен рік діяв з 1 січня 1992 року до 31 грудня 1994 року. Така доволі висока ставка податку поряд з відсутніми інструментами державного регулювання і контролю, адже Україна успадкувала дозвоільне регулювання УРСР і не мала чіткого державного регулювання ринку азартних ігор, не сприяла сплаті ринком податків, а сам ринок в основному знаходився в тіні.

З 1 січня 1995 року було введено в дію Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28 грудня 1994 року № 334/94-ВР (Закон № 334/94, 1994). Пунктом 4.2.2 статті 4 було передбачено, що прибуток від проведення лотерей (крім державних), від казино, інших гральних домів (місць), ігрових автоматів з грошовим виграшем та іншого грального бізнесу (включаючи доходи від оренди та інших видів використання майна для його потреб) оподатковується за ставкою 60 відсотків, якщо інше не встановлено спеціальним законодавством про оподаткування доходів, одержуваних від грального бізнесу. Об'єктом оподаткування був балансовий прибуток підприємств. Законом № 283/97-ВР від 22.05.97 з 1 липня 1997 року було перед-

бачено у пункті 10.2 статті 10 обов'язок будь-якої особи, яка здійснює виплату фізичній чи юридичній особі у зв'язку з виграшем такої особи у лотерею (крім державної грошової), казино, в інших гральних місцях (домах), зобов'язана утримувати у вигляді податку та вносити до бюджету 30 відсотків суми такого виграшу за рахунок такої суми. При цьому ставку податок на прибуток для всіх було зменшено до 30%, а з 01.01.2004 р. – до 25%. Таким чином вказану вище ставку розділили на податок на прибуток та податок з виграшів. З 16.12.1997 року норму було уточнено, почали враховувати витрати за добу, а саме передбачили обов'язок: утримувати та вносити до бюджету 30 відсотків суми прибутку такої особи, який визначається як різниця між її доходами, отриманими у вигляді виграшів за відповідний робочий день, та витратами, понесеними такою фізичною особою протягом такого робочого дня, пов'язаними з таким виграшем, але не більше суми такого виграшу. У 2004 норми про оподаткування виграшів було вилучено та перенесено у Закон України «Про податок з доходів фізичних осіб». Сам Закон діяв до 1 квітня 2011 року, а окремі положення до 01.01.2013.

Для громадян завжди було передбачено пільгу, вони не сплачували податок з виграшів в державну грошову лотерею (лотерея в Україні ніколи не відносилась до азартних ігор, адже мала зовсім інші ознаки, ніж класична азартна гра та іншу модель адміністрування (Топорецька, 2019, с. 155). Наразі питання віднесення лотерей до азартних ігор не є предметом нашого наукового дослідження, а тому ми не розглядаємо питання оподаткування лотерей у цій роботі. Хоча в цілому в науці багато уваги приділено питанням співвідношення лотерей та грального бізнесу в роботах З.М. Топорецької (2023, с. 100), О.М. Лиськова (2016, с. 226), Д.О. Гетманцева (2008, с. 209) та інших.

Щодо інших виграшів, то вони відносились до доходів, які підлягали

оподаткуванню прибутковим податком з громадян Української РСР. Відповідно до Закону УРСР «Про прибутковий податок з громадян Української РСР, іноземних громадян та осіб без громадянства» від 5 липня 1991 року № 1306-ХІІ (Закон № 1306, 1991). Вказаний Закон передбачав різні ставки податку залежно від обсягу та виду доходів громадян, які коливались залежно від обсягу доходів. Виграші потрапляли в інші доходи, оподаткування яких регулювалось розділом V Закону, а ставки податку складали від 12% до 30%. Закон діяв з 1 липня 1991 року по 6 січня 1993 року.

З 1993 року на заміну вказаному вище Закону було прийнято Декрет Кабінету Міністрів України «Про прибутковий податок з громадян» від 26 грудня 1992 року № 13–92 (Декрет № 13–92, 1992). Вже традиційно виграші в лотерею не оподатковувались. Щодо інших доходів від здійснення підприємницької діяльності, вони оподатковувались за ставкою 20% від валового доходу. З 30.06.2005 року було внесено зміни до цього Закону, які передбачали заборону спрощеної системи оподаткування з 1 липня 2005 року для суб'єктів підприємницької діяльності, які провадять діяльність у сфері грального бізнесу (в тому числі діяльність, пов'язану із влаштуванням казино, інших гральних місць (домів), гральних автоматів з грошовим або майновим виграшем, проведенням лотерей (у тому числі державних) та розіграшів з видачею грошових виграшів у готівковій або майновій формі). Декрет втратив чинність 1 січня 2012 року.

Слід зазначити, що спрощена система була запроваджена 1 січня 1999 року на підставі Указу Президента України «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва» від 3 липня 1998 року № 727/98 (Указ № 727/98, 1998). Проте в Указі було зазначено, що спрощена система не поширюється на суб'єктів підприємницької діяльності, на яких поширюється дія Закону України «Про

патентування деяких видів підприємницької діяльності» в частині придбання спеціального торгового патенту. Проте для грального бізнесу видавались не спеціальні, а звичайні торгові патенти з фіксованою платою, а тому вони могли перебувати на спрощеній системі оподаткування, що не сприяло ефективному адмініструванню сплати ними податків.

Закон України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності» (Закон № 98/96, 1996) набрав чинності в 1996 році і зазнавав періодичних змін щодо патентування грального бізнесу, вартість патенту спочатку визначалась в екю за гральний стіл чи гральний автомат, а потім в гривнях. Закон діяв до 1 січня 2011 року, але з 2009 року гральний бізнес було заборонено.

З 01.01.2004 року в Україні почав діяти Закон України «Про податок з доходів фізичних осіб», який традиційно передбачав звільнення від оподаткування виграшів у лотерею та вперше чітко встановив, що інші виграші (у тому числі в азартну гру) оподатковуються згідно пункту 7.3 за подвійною ставкою податку (30%), але згідно пункту 9.5.2 об'єкт оподаткування виграшів в казино визначався як позитивна різниця між сумою такого доходу та документально підтвердженими витратами, понесеними у зв'язку з отриманням такого доходу протягом такого року (Закон № 889, 2003). Закон діяв до 01.01.2011 року. Цікавим був факт, що Законом України «Про заборону грального бізнесу в Україні» від 15 травня 2009 року № 1334-VI (Закон № 1334, 2009) гральний бізнес було заборонено, проте зміни до законів щодо його оподаткування внесено не було.

Більше того суттєвих змін система оподаткування ринку грального бізнесу та адміністрування податків зазнала з набранням чинності Податковим кодексом України 1 січня 2011 року (Податковий кодекс, 2010). Тобто гральний бізнес було заборонено та визнано злочином, натомість Податковий кодекс визначав

особливості оподаткування фактично злочинної діяльності. Впроваджена ним система залишилась майже без змін до сьогодні, адже з легалізацією грального бізнесу система його оподаткування змінена не була.

Отже відповідно до Податкового кодексу України організатори азартних ігор сплачували: 10% від виручки від азартних ігор на гральний автомат, 18% – від різниці між доходом і виплаченими виграшами для інших видів грального бізнесу (казино, казино онлайн, букмекерська діяльність), а також додатково 18% податку на прибуток, при цьому сплачений податок на дохід не враховувався при обчисленні податку на прибуток. Окремо всі виграші незалежно від суми оподатковувались – 18% ПДФО та 1,5% військовий збір (Податковий кодекс, 2010), при цьому ні розміри ставок, ні витрати на гру за певний період, як це було в попередніх редакціях податкових законів, описаних вище, не враховувались. Крім того, на організаторів азартних ігор було покладено обов'язок подавати персоналізовану звітність про кожен виграш гравця незалежно від суми як на податкового агента, тоді як для операторів лотереї звітність була суттєво спрощена і встановлена по аналогії як для банків.

Оскільки після легалізації грального бізнесу в 2020 році система оподаткування змінена не була, а Законом України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» (Закон № 768, 2020) впроваджено найвищу в Європі вартість ліцензій на організацію та проведення азартних ігор, зокрема, лише казино в Києві мало платити еквівалент 2 млн. євро на рік, то стало очікуваним те, що вести «в білу» діяльність стало не вигідно, а тому легалізований гральний бізнес опинився в «в тіні» з точки зору сплати податків, адже недосконале адміністрування дозволяло організаторам маніпулювати з фінансовими показниками своєї діяльності. Так, наприклад, легальний організатор

азартних ігор в залах гральних автоматів повинен 90% виручки спрямувати на виграші, а 10% на податки. Тобто гроші для сплати за ліцензію, оплати заробітної плати працівникам, купівлю грального обладнання, оренду приміщення і т.д. вже не залишалось (Топорецька, 2023). Чому держава свідомо зробила таку систему оподаткування, при якій бізнес або збитковий або в тіні незрозуміло. Серйозною перепорою для ефективного адміністрування податків стала відсутність Державної системи онлайн моніторингу, яка повинна була запрацювати не пізніше літа 2022 року, але так і не запрацювала.

Далі Парламент намагався внести зміни до податкового законодавства, детальний аналіз відповідних законопроектів проводився свого часу З.М. Топорецькою (2022, с. 95), але оскільки жоден з законопроектів прийнято не було, не будемо в межах цього наукового дослідження розглядати не прийняті законодавчі ініціативи.

Негативною ініціативою парламенту вважаємо те, що Законом України Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України та розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України № 2192-IX від 14 квітня 2022 року суб'єктам господарської діяльності, що відповідно до отриманих ліцензій здійснюють діяльність з організації, проведення азартних ігор, лотерей (крім розповсюдження лотерей), парі (букмекерське парі, парі тоталізатора) надавався дозвіл перебувати на спрощеній системі оподаткування на період воєнного стану. Відповідні зміни до Податкового кодексу України набрали чинності 26.04.2022 року. Тобто, оператори практично всієї сфери азартних ігор перейшли на спрощену систему оподаткування, сплачуючи лише 2% єдиного податку, чим значно знизили своє податкове навантаження (Кичинська, Сердюков, 2023, с. 287). Проблема виникла не лише у питанні ставки податку, але

можливості перебування на спрощеній системі обліку та звітності, яка дозволяє вести спрощений облік, а отже негативно впливає на можливості адміністрування всіх податків з галузі. Так, з 1 січня по 31 серпня 2022 року суб'єкти господарювання, що займаються організацією та проведенням азартних ігор, лотерей, парі (букмекерське парі, парі тоталізатора) та які згодом перейшли на спрощену систему оподаткування, загалом сплатили 174 млн. грн податку на прибуток підприємств, 0,3 млн. грн податку на додану вартість та 0,1 млн. грн земельного податку. А з моменту переходу на спрощену систему ці ж суб'єкти сплатили лише 13,4 млн. грн єдиного внеску, продовжуючи здійснювати активну діяльність. Це вкрай мізерні суми для такого ринку. Тому Верховна Рада України 12 січня 2023 року прийняла цілком обґрунтоване рішення та в Законі України про внесення змін до підрозділу 8 розділу XX Податкового кодексу України заборонила перебування грального бізнесу на спрощеній системі оподаткування (Закон № 2876, 2023).

Висновки і перспективи подальших досліджень

Автором виділено такі етапи зміни моделей оподаткування грального бізнесу: 1) з моменту здобуття Україною незалежності і до 2009 року (заборона грального бізнесу); 2) з 2011 до 2020 з дати набрання чинності Податковим кодексом України до моменту дозволу грального бізнесу; 3) з 2020 і до сьогодні – тенденції зміни підходів до оподаткування після дозволу грального бізнесу. Доведено, що етапи оподаткування грального бізнесу не залежать від етапів його державного регулювання. На першому етапі, починаючи з 90-х років XX століття Україна встановлювала дуже високі ставки податків для грального бізнесу, проте інструментів для ефективного адміністрування таких податків не впроваджувала, а тому весь ринок знаходився в тіні і держава не отримувала надходжень до бюджету. Починаю-

чи з 2000-х років відбувались певні зміни податкового законодавства: ставки податку знижувались та встановлювались посилені вимоги до обліку та звітності, що разом з впровадженням патентування галузі дозволило покращити ситуацію з адмініструванням податків. Проте в 2009 році гральних бізнес став забороненим кримінально караними діянням, тоді як зміни в законодавство щодо його оподаткування не вносились. Більше того, прийнятий в 2010 році Податковий кодекс встановлював вимоги до оподаткування грального бізнесу, який, на той час, був злочином. З 2020 року гральний бізнес в Україні легалізовано на рівні закону, тоді ж було встановлено найвищі в Європі ставки плати за ліцензії на організацію і проведення різних видів азартних ігор, проте встановлені в Податковому кодексі ставки податку змінено не було, що не сприяло ефективному адмініструванню податків.

Наразі і далі тривають дискусії щодо податкових змін для грального бізнесу, ніхто не заперечує їх важливість, але досі немає єдиної позиції щодо того, що і як необхідно змінити, щоб оподаткуван-

ня грального бізнесу було справедливим, а його адміністрування ефективним. Обговорюють різні моделі: оподаткування виручки, оподаткування валового ігрового доходу (GGR – виручка зменшена на виплачені виграші), оподаткування чи ні додатково податком на прибуток і якщо так, то чи враховувати його при обрахунку GGR. Доволі складним питанням залишається лише ставка податку, але й модель адміністрування податків з виграшів. Всі ці питання потребують глибоких наукових осмислень, вивчення зарубіжного досвіду. Саме ці проблеми і мають бути перспективою подальших наукових досліджень, в яких, спираючись на історію оподаткування грального бізнесу в Україні та порівнюючи систему оподаткування із надходженнями до бюджету, можна буде оцінити позитиви та недоліки кожної з них і напрацювати такі пропозиції, які б дозволили впровадити позитивні зміни, натомість усунувши прогалини в податковому законодавстві.

Подяки

Немає.

Конфлікт інтересів

Немає.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Гетманцев Д. О. Азартна гра в Україні та за кордоном. Нарис сучасної теорії правового регулювання ігор на гроші. К.: ТОВ «СЕММ Принт», 2008. 209 с.

Свєсєв Д. І. Проблемні питання адміністрування податків у сфері грального бізнесу. *Вісник кримінального судочинства*. 2023. № 3–4. С. 235–246.

Кичинська А. О., Сердюков О. С. Практичні аспекти оподаткування грального бізнесу в Україні в умовах воєнного стану. *Наукові записки. Серія: Право*. 2023. № 14. С. 286–291. DOI: 10.36550/2522–9230–2023–14–286–291.

Лиськов М. О. Адміністративно-правові засади регулювання лотерейної сфери в Україні: монографія. Київ: Освіта України, 2016. 319 с.

Податковий кодекс України: Закон України 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755–17#Text>.

Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо відновлення обмеження перебування грального бізнесу на спрощеній системі оподаткування: Закон України від 12 січня 2023 року № 2876-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2876–20#Text>.

Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор: Закон України від 14 липня 2020 року № 768-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/768–20#Text>.

Про заборону грального бізнесу в Україні: Закон України від 15 травня 2009 року № 1334-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1334–17#Text>.

Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України від 28 грудня 1994 року № 334/94-BP. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/334/94-%D0%B2%D1%80/ed19941228#Text>.

Про оподаткування доходів підприємств і організацій: Закон України від 21 лютого 1992 року № 2146-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2146–12/ed19920221#Text>.

Про патентування деяких видів підприємницької діяльності: Закон України 23 березня 1996 року № 98/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/98/96-%D0%B2%D1%80/ed19960323#Text>.

Про податок з доходів фізичних осіб: Закон України від 22 травня 2003 року № 889-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-15/ed20030522#Text>.

Про прибутковий податок з громадян: Декрет Кабінету Міністрів України від 26 грудня 1992 року № 13-92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/13-92#Text>.

Про прибутковий податок з громадян Української РСР, іноземних громадян та осіб без громадянства: Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки від 5 липня 1991 року № 1306-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-12/ed19910701#o2>.

Про систему оподаткування: Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки від 25 червня 1991 року № 1251-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1251-12/ed19910625#Text>.

Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва: Указ Президента України від 3 липня 1998 року № 727/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/727/98/ed19980703#Text>.

Топорецька З.М. Лотереї: 50 питань і відповідей: наук. – практ. вид.; за наук. ред. д.ю.н., проф. М.А. Погорецького. Київ: Алерта, 2019. 222 с.

Топорецька З.М. Публічне управління гральним бізнесом та лотерейною діяльністю і протидія злочинам, пов'язаним з ними: теорія та практика: монографія. Київ: Алерта, 2022. 424 с.

Топорецька З.М. Щодо доцільності віднесення поняття «лотерея» до азартних ігор». *Матеріали XIX Всеукраїнської науково-практичної конференції «Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи»* (м. Київ, 24 листопада 2023 р.). Київ: НАВС, 2023. С. 99–102.

Топорецька З. Що не так з оподаткуванням ринку грального бізнесу. URL: <https://blog.liga.net/user/ztoporetska/article/51617>.

Toporetska, Z. Reforming of gambling taxation in Ukraine in the context of the European integration. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2022. № 4. P. 94–104. <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2022-4-12>.

REFERENCES

Getmantsev D.O. (2008) Gambling in Ukraine and abroad. An essay on the modern theory of legal regulation of games for money. Kyiv: SEEM Print LLC, 209 p.

Yevseyev D.I. (2023) Problematic issues of tax administration in the sphere of gambling. *Bulletin of criminal proceedings*, 3–4, 235–246.

Kychynska A.O., Serdyukov O.S.(2023) Practical aspects of taxation of gambling in Ukraine under martial law. *Scientific notes. Series: Law*, 14, 286–291. DOI: 10.36550/2522-9230-2023-14-286-291.

Lyskov M.O. (2016) Administrative and legal principles of lottery regulation in Ukraine: monograph. Kyiv: Education of Ukraine, 2016. 319 p.

Tax Code of Ukraine (2010): Law of Ukraine of December 2, 2010 No. 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

On Amendments to Section XX «Transitional Provisions» of the Tax Code of Ukraine Regarding the Restoration of Restrictions on the Stay of Gambling Businesses on the Simplified Tax System (2023): Law of Ukraine of January 12, 2023 No. 2876-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2876-20#Text>.

On State Regulation of Activities Related to the Organization and Conduct of Gambling (2020): Law of Ukraine of July 14, 2020 No. 768-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/768-20#Text>.

On the prohibition of gambling in Ukraine (2009): Law of Ukraine dated May 15, 2009 No. 1334-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1334-17#Text>.

On taxation of enterprise profits (1994): Law of Ukraine dated December 28, 1994 No. 334/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/334/94-%D0%B2%D1%80/ed19941228#Text>.

On taxation of income of enterprises and organizations (1992): Law of Ukraine dated February 21, 1992 No. 2146-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2146-12/ed19920221#Text>.

On patenting of certain types of entrepreneurial activity (1996): Law of Ukraine dated March 23, 1996 No. 98/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/98/96-%D0%B2%D1%80/ed19960323#Text>.

On personal income tax (2003): Law of Ukraine dated May 22, 2003 No. 889-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-15/ed20030522#Text>.

On personal income tax (1992): Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 26, 1992 No. 13-92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/13-92#Text>.

On personal income tax for citizens of the Ukrainian SSR, foreign citizens and stateless persons (1991): Law of the Ukrainian Soviet Socialist Republic dated July 5, 1991 No. 1306-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-12/ed19910701#o2>.

On the taxation system (1991): Law of the Ukrainian Soviet Socialist Republic of June 25, 1991 No. 1251-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1251-12/ed19910625#Text>.

On the simplified system of taxation, accounting and reporting of small business entities (1998): Decree of the President of Ukraine of July 3, 1998 No. 727/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/727/98/ed19980703#Text>.

Toporetska Z.M. (2019) Lotteries: 50 questions and answers: scientific-practical edition; scientific editor. Kyiv: Alerta, 222 p.

Toporetska Z.M. (2022) Public management of gambling and lottery activities and combating crimes related to them: theory and practice: monograph. Kyiv: Alerta, 424 p.

Toporetska Z.M. (2023) On the expediency of attributing the concept of «lottery» to gambling games. Proceedings of the 19th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference «Ukrainian Language in Jurisprudence: State, Problems, Prospects» (Kyiv, November 24, 2023). Kyiv: NAVS, 99–102.

Toporetska Z. (2023) What's wrong with the taxation of the gambling market. URL: <https://blog.liga.net/user/ztoporetska/article/51617>.

Toporetska, Z. (2022) Reforming of gambling taxation in Ukraine in the context of the European integration. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*, 4, 94–104. <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2022-4-12>.

UDC342.9

Yevsieiev Danylo Igorovich – applicant of the
Research Institute of Public Law
Kyiv, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-3281-2335>
danyloyevsieievphd@outlook.com

History of gambling taxation in Ukraine

In 2020, Ukraine allowed gambling, but did not change the approaches to its taxation. As a result, a large and potential gambling market paid quite small tax deductions to the budget. In 2021, gambling organizers paid UAH 204.8 million in taxes, in 2022 – UAH 730.9 million. In 2023, the gambling market paid UAH 10.4 billion in taxes, which is 14 times more than in 2022. This indicates that the existing taxation model is not effective, and therefore requires a change in approaches, but new solutions cannot be effective without studying the history of taxation of this industry, which will help avoid the same mistakes. The purpose of the article is to study the genesis of taxation of the gambling market in Ukraine, starting from the moment of its independence to the present day. The author identifies the following stages of changes in gambling taxation models: 1) from the moment Ukraine gained independence until 2009 (ban on gambling); 2) from 2011 to 2020 from the date of entry into force of the Tax Code of Ukraine until the moment of permission for gambling; 3) from 2020 to the present day – trends in changing approaches to taxation after permission for gambling. It is proven that the stages of gambling taxation do not depend on the stages of its state regulation. At the first stage, starting from the 90s of the twentieth century, Ukraine set very high tax rates for gambling, but did not implement tools for the effective administration of such taxes, and therefore the entire market was in the shadows and the state did not receive revenues to the budget. Since the 2000s, certain changes have taken place in tax legislation: tax rates have been reduced and stricter requirements for accounting and reporting have been established, which, together with the introduction of patenting of the industry, has improved the situation with tax administration. However, in 2009, gambling became a prohibited criminal act, while no changes were made to the legislation on its taxation. Moreover, the Tax Code adopted in 2010 established requirements for the taxation of gambling, which at that time was a crime. Since 2020, gambling in Ukraine has been legalized at the level of law, at the same time the highest rates of fees for licenses for the organization and conduct of various types of gambling were established in Europe, however, the tax rates established in the Tax

Code have not been changed, which has not contributed to effective tax administration. Currently, discussions are underway on options for changing the taxation model, but everyone recognizes the importance of such a change. Not only the tax rate, but also the model of tax administration on winnings remains a rather complex issue. All these issues require deep scientific reflections, the study of foreign experience. It is these problems that should be the prospect of further scientific research, in which, based on the history of gambling taxation in Ukraine and comparing the taxation system with budget revenues, it will be possible to assess the advantages and disadvantages of each of them and develop such proposals that would allow for the implementation of positive changes, in turn eliminating gaps in tax legislation.

Keywords: gaming business, gambling, taxation, tax administration, taxpayer, tax authority.